VERNE
LIIKENTEEN
TUTKIMUSKESKUS

Tampereen yliopisto
Tampere University

Professori Heikki Liimatainen

LAUSUNNOT ENERGIA- JA ILMASTOSTRATEGIASTA SEKÄ KESKIPITKÄN JA PITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOSUUNNITELMISTA

Energia- ja ilmastostrategia

- **Strategiassa nostetaan esiin, että osana liikenteen päästövähennystoimia huomioidaan Suomen pitkät etäisyydet. Tämä on hyvin usein esitetty mantra, joka ei perustu tosiasioihin. Yli 90 % suomalaisten tekemistä matkoista on oman asuinseutukunnan sisällä tehtäviä, ja liikenteen päästöistä noin 60 % aiheutuu näistä arjen lyhyistä matkoista**
  - Näin ollen liikennesuunnittelun ja MAL-sopimusten rooli liikenteen energia- ja ilmastohaasteiden ratkaisemisessa on keskeinen
- **Koko liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantamiseen ei osoiteta mitään konkreettisia toimia**
- **Tarkastelusta puuttuu täysin sähköisen liikenteen huoltovarmuus, vaikka toisaalla strategiassa tunnistetaan, että liikenteessä fossiilisten polttoaineiden käyttö vähenee huomattavasti sähköistymisen vaikutuksesta**

KAISU

- **KAISU3 on liikenteen päästöjen osalta sanalla sanoen häpeällinen. On täysin käsittämätöntä, että ilmastosuunnitelmassa esitetään politiikkaskenaario (with additional measures WAM), jossa päästöt ovat suuremmat kuin nykytoimiskenaariossa (with existing measures WEM). Liikenteen ilmastosuunnitteluun osallistuvilla tahoilla on itsetutkiskelun ja suunnittelujärjestelmän kriittisen tarkastelun paikka.**
- **Liikennesektorille on asetettu sektorikohtainen tavoite päästöjen puolittamisesta vuoden 2005 tasosta vuonna 2030 Fossiilittoman liikenteen tiekartassa, joka on osa Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa. KAISU3:ssa esitetyillä toimilla ei päästä tähän tavoitteeseen, mistä voi seurata Suomelle jopa noin 80 M€ tulonmenetys.**
- **KAISU3:ssa ehdotetut toimenpiteet liikennesektorille ovat osittain samoja kuin Ilmastopaneelin ehdottomat, mutta täysin riittämättömät, koska päästöihin eniten vaikuttaviin osa-alueisiin, jakeluvelvoitteeseen ja autokannan sähköistämiseen, ei ehdoteta merkittäviä toimenpiteitä.**
- **Toimenpiteet ovat kustannusvaikuttavuudeltaan huonoja. Monista toimenpiteistä on esitetty kustannusvaikuttavuus vain valtiontalouden näkökulmasta, mikä on valitettava puute. Liikenteen tutkimuskeskus Vernen tekemiä HEETRA-työkaluja ei jostain syystä ole käytetty kustannusvaikuttavuuden arvioinneissa.**
- **Vernen Ilmastopaneelille ja Sähköinen liikenne ry:lle tekemät laskelmat osoittavat, että liikenteen päästöjen merkittävä vähentäminen on saavutettavissa kustannuksia samalla alentaen nopean sähköistymisen kautta.**
- **Keskeisiä toimenpiteitä ovat CO2-perusteisten autoveron ja ajoneuvoveron nostaminen, myönteinen viestintä sähköautoista ja jakeluvelvoitteen nostaminen aiempaa lainsäädäntöä korkeammalle tasolle, sekä erillistankattavan uusiutuvan polttoaineen eriyttäminen jakeluvelvoitteesta.**
- **Suorien kustannusten alentamisen lisäksi kulkutapamuutoksia edistävillä toimenpiteillä olisi saavutettavissa merkittäviä kansanterveyshyötyjä.**

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

- **Tärkein nimenomaan pitkän aikavälin liikenteen kehitykseen vaikuttava tekijä on jätetty lähes täysin tarkastelun ulkopuolelle, eli kulkutapa- ja kuljetusmuotojakauma**
  - Määrätietoisella kestävää liikennettä edistävällä politikalla voidaan vuoteen 2055 mennessä saada aikaan erittäin suuri kulkutapojen muutos
- **Kulkutapojen muutoksella on erittäin suuria kansantaloudellisia ja kansanterveydellisiä vaikutuksia sekä vaikutus edelleen autonomistuksen ja tuontipolttoaineriippuvuuden alenemiseen ja kauppataseen merkittävään paranemiseen**
  - Jokainen autolla ajettu kilometri tuottaa vähintään 0,1 € yhteiskunnallisen kustannuksen, kun taas jokainen pyöräilty kilometri tuottaa vähintään 0,18 € terveyshyödyn ja jokainen kävelty kilometri vähintään 0,37 € terveyshyödyn (Gössling et al. 2019; Maier et al. 2023)
- **Skenaarioissa puhutaan hyvin vähän logistiikasta ja tavaraliikenteestä, mikä on yllättävää ja valitettavaa, koska sähköistyminen on edennyt nopeammin henkilöliikenteessä ja siten tavaraliikenteen osuus liikenteen päästöistä kasvaa ja uusiutuvien polttoaineiden käytön kasvattaminen vaikuttaa erityisesti tavaraliikenteen käyttämään dieseliin**
- **Raskaiden ajoneuvojen sähköistymisestä puhuttaessa suunnitelmassa käytetään jo vanhentuneita argumentteja ja ohitetaan täysin pitkän aikavälin näkymät akku- ja latausteknologiassa**
- **Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman skenaarioista yhdessäkään ei päästä fossiilittoman liikenteen tiekartan mukaisesti päästöttömään liikenteeseen 2045. On erikoista, että tällaista skenaariota ei ole laadittu, vaikka se on virallinen tavoite ja myös täysin saavutettavissa oleva tavoite**
- **Suunnitelma ei mahdollista vaihtoehtoisten, ilmastotavoitteet saavuttavien polkujen ja keinojen vertailua**

Lisäävätkö päästövähennykset liikkumisen kustannuksia?

- **Eivät, jos tehdään määrätietoista politiikkaa kulkutapasiirtymien ja sähköautojen edistämiseksi**
- **Kyllä, jos luotetaan toiveajatteluun ja joudutaan turvautumaan uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteeseen ja pahimmassa tapauksessa taakanjakosektorin päästöyksiköiden hankintaan**

- **Nestemäiset polttoaineet kallistuvat vääjäämättä, mutta liikenteen kustannusten ei tarvitse kasvaa!**

Taustamateriaalia

Liikenteen muutosten viiveet vaikeuttavat tavoitteiden saavuttamista

- **Vuonna 2024 ensirekisteröidyistä autoista**
  - lähes kaikki ovat liikenteessä vielä vuonna 2030,
  - noin 80 % vuonna 2035,
- **Liikenteen päästöt max. 4 Mt 2035**
  - perusennusteen mukaan KA+PA+vesi = 3 Mt + jo nyt rekisterissä olevat henkilöautot 1-1,5 Mt
  - 2025-2035 rekisteröitäville autoille ei jää päästöjä grammaakaan
- **→ jo nyt on selvää, että**
  - 1) henkilö- ja kuorma-autojen liikennesuorite ei saa kasvaa nykytasosta,
  - 2) muiden kuin täyssähköautojen myynti on saatava loppumaan heti
  - 3) sähkökuorma-autojen markkinan avautumista on nopeutettava
  - 4) uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitetta tulee korottaa nykylainsäädännön mukaisesta (34 %) vuoden 2030 tasosta.

Toimenpidekokonaisuus, jolla tavoite saavutetaan

- **Ilmastopaneelin politiikkaskenaarion toimenpiteet:**
  - Jakeluvelvoitteen tason nostaminen
    - *Bio-, sähköpolttoaineiden ja vedyn energiasisällön osuus on 29 % jaettavassa liikennepolttoaineessa vuosina 2025–2026, 30 % vuonna 2027 ja tason nostaminen siitä edelleen siten, että vuonna 2030 taso on 34 %*
  - Jakeluvelvoitteen tason nostaminen jakeluvelvoitteeseen sisällytettävien julkisilta latausasemilta ladatun uusiutuvan liikennesähkön ja välituotevedyn energiamäärien verran
  - EU:n jakelijoiden päästökauppa v. 2028 lähtien (hallitus tehnyt jo päätöksen tästä)
  - Yleinen ALV:n nosto 25,5 %
  - Erillistankattavien biopolttoaineiden poistaminen jakeluvelvoitteen piiristä
  - Julkisen pikalatausverkoston tukeminen
  - Sähköisten kuorma-autojen hankintatuki
  - Joukkoliikenteen ilmastoperusteinen valtionavustus
  - Kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma
- **Lisätoimenpiteitä:**
  - Metsäkatoa aiheuttavat biomassat, kuten palmuöljyn rasvahappotisle ja soijaöljy, tulisi rajata pois käytöstä
  - Työsuhdeautoiksi vain sähköautoja
  - CO2-perusteisen auto- ja ajoneuvoveron merkittävä korotus
  - Autoliikenteen kilometrivero päästö- ja joukkoliikenteen palvelutasoporrastuksella

Skenaariot

https://teknologiateollisuus.fi/emobility/selvitys-sahkoautoilulla-on-merkittava-potentiaali-alentaa-seka-liikenteen-kokonaiskustannuksia-etta-paastoja/

- **Perus-, eli BAU-skenaariossa ei saavuteta päästövelvoitteita 2030 eikä 2035, vaan tavoitteesta jäädään 0,9 Mt vuonna 2030 ja 1,8 Mt vuonna 2035**
  - Politiikkatoimenpiteet ovat jakeluvelvoitteen alentamisen 2025-2027 ja EU:n tieliikenteen päästökaupan alkaminen 2027, molemmat sisältyvät myös sähköskenaarioon, bioskenaariossa on päästökauppa, mutta jakeluvelvoitteen alentaminen vain 2025
  - Koska BAUssa ei päästä velvoitteeseen, aiheutuu riski, että Suomi ei täytä taakanjakosektorin velvoitteita, jolloin Suomi voi joutua hankkimaan päästöyksiköitä. Vuoteen 2030 mennessä 2,7 Mt (80-800 milj. €) verran ja 2035 mennessä 11 Mt (330-3300 milj. €) verran
- **Sähköskenaariossa velvoitteet 2030 ja 2035 saavutetaan sekä henkilö- että kuorma-autojen erittäin nopean sähköistymisen kautta, uusiutuvien polttoaineiden osuus on sama kuin perusskenaariossa**
  - Tarvittava politiikkatoimenpide on merkittävästi sähköistymistä tukeva, kuten polttomoottoriautojen auto- ja ajoneuvoveron nosto
- **Bioskenaariossa velvoitteet 2030 ja 2035 saavutetaan uusiutuvan dieselin käytön lisäämisen kautta, sähköautojen määrä kasvaa hieman perusskenaariota nopeammin, polttoaineen hinnan vaikuttaessa autojen kysyntään**
  - Tarvittava politiikkatoimenpide on jakeluvelvoitteen tiukentaminen: 33,5 % 2026, 42 % 2030 ja 52 % 2035
- **Kaikissa skenaarioissa lasketaan henkilö- ja kuorma-autojen käytön aikaisia päästöjä, ei elinkaaripäästöjä, joten uusiutuvat polttoaineet ja sähkö eivät tuota päästöjä laskennassa**

Henkilöautokanta skenaarioissa

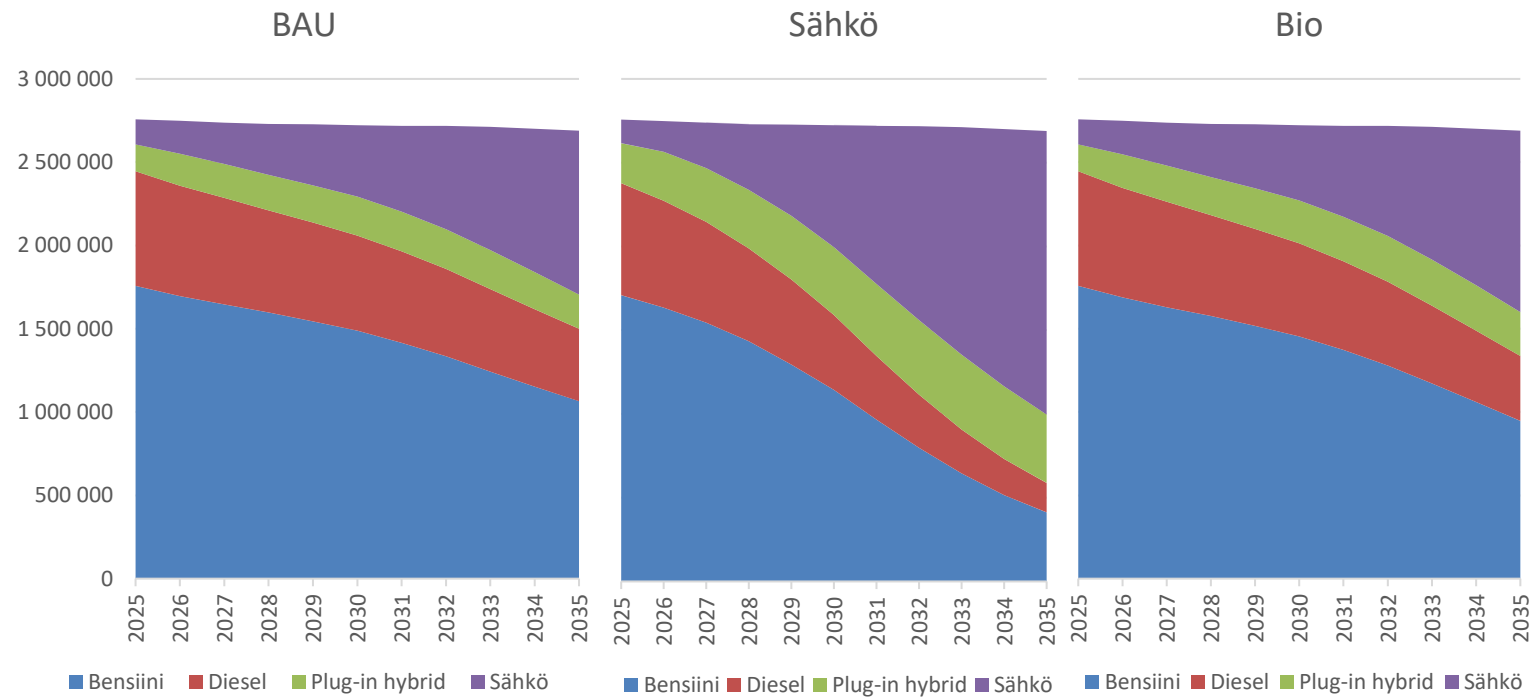

Sähköautoja 2030:
BAU: 0,43 milj.
Sähkö: 0,73 milj.
Bio: 0,45 milj.

2035:
BAU: 1,0 milj.
Sähkö: 1,7 milj.
Bio: 1,1 milj.

Kuorma-autokanta skenaarioissa

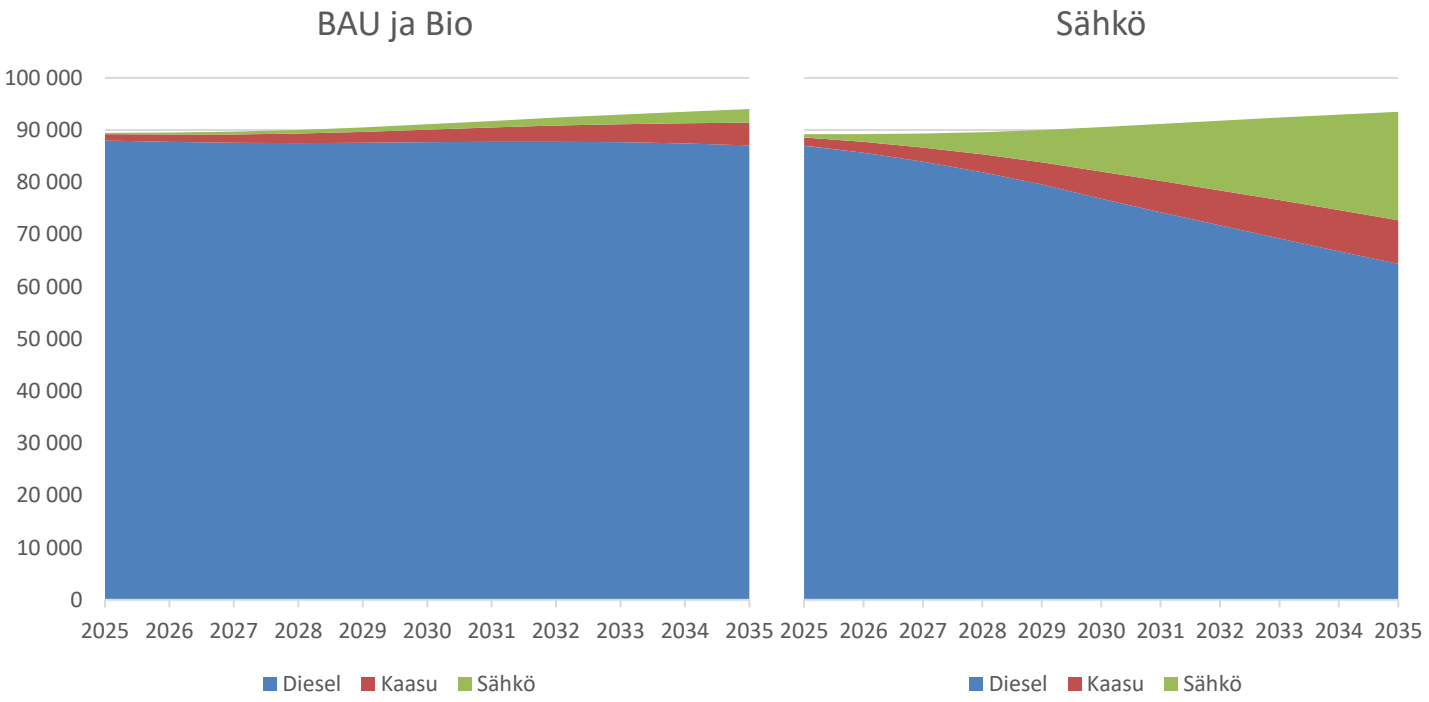

Sähkökuorma-autoja
2030:
BAU: 1000
Sähkö: 8500
Bio: 1000

2035:
BAU: 2600
Sähkö: 20800
Bio: 2600

Henkilöautoilun kustannuserot verrattuna BAU-skenaarioon vuosittain (BAU 21,0 mrd. € → 20,7 mrd. €)

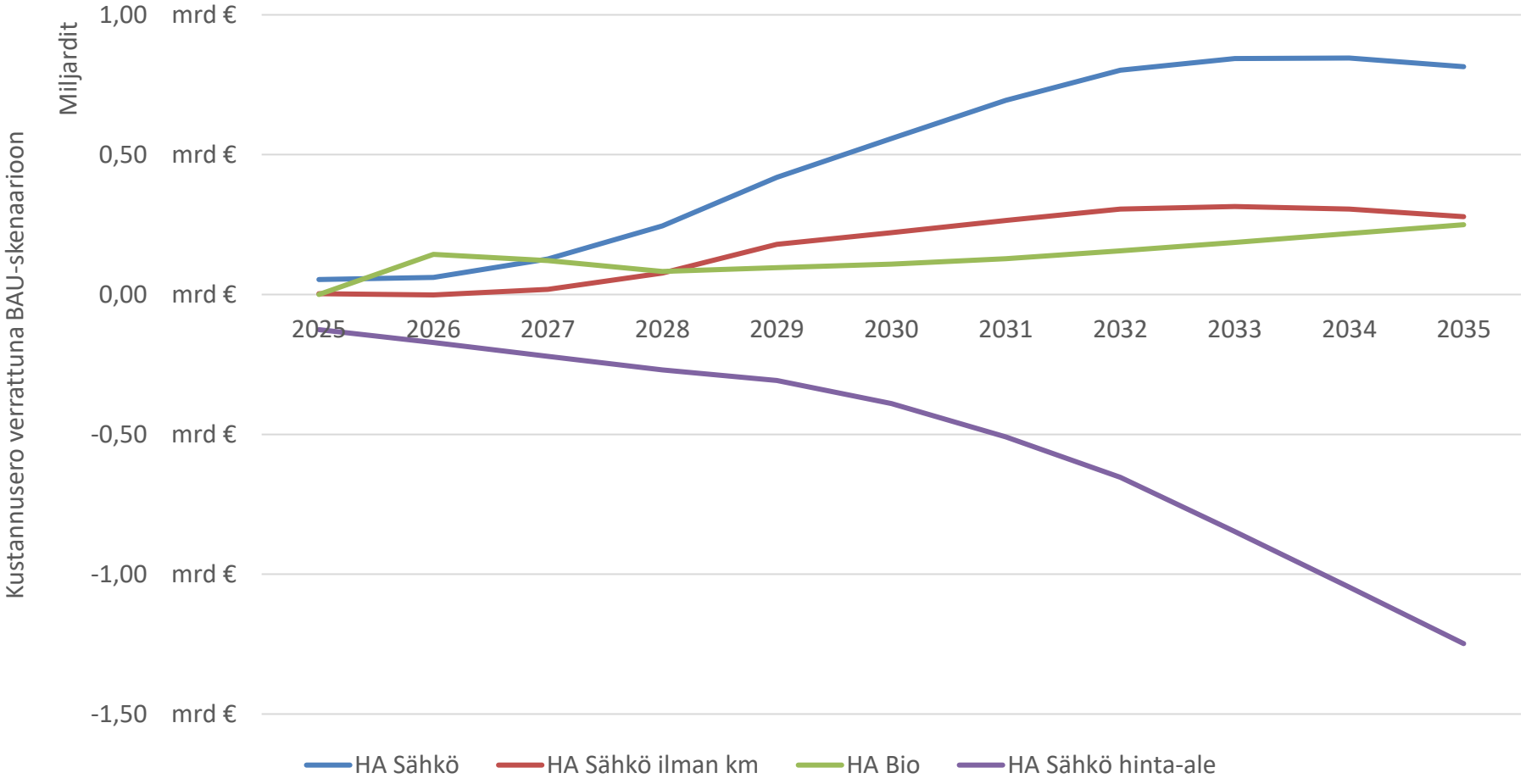

Kuorma-autoliikenteen kustannukset kasvavat ilman sähköistymistä

- **Kustannusten nousu on vältettävissä siirtymällä sähkö- ja kaasukuorma-autoihin.**
  - Ammattidiesel tekohengittäisi yhä kallistuvaa teknologiaa.
- **Alkuvaiheessa siirtymää voi tukea hankintatuilla, latausinfran tukia voi jatkaa pidempään.**
  - Sähkökuorma-autojen hankintatuen kustannusvaikuttavuus on –113 €/t (Liikenteen päästövähennystoimenpiteiden kokonaisvaltainen taloudellinen arviointi).
- **Tuet kannattaa kohdistaa raskaiden ajoneuvoyhdistelmien sähköistykseen.**
  - Perävaunuttomien kuorma-autojen osalta kokonaiskustannukset ovat jo hyvin lähellä tai jopa alle dieselkuorma-autojen kustannusten (Jahangir Samet ym. 2024).

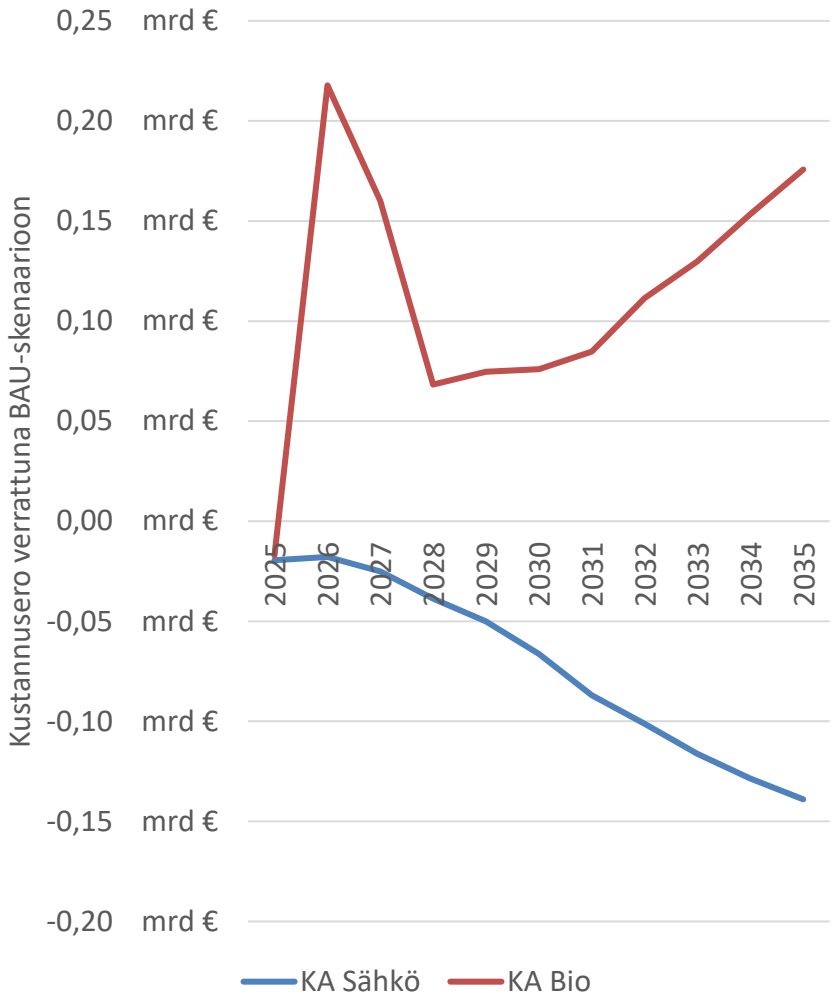

Kustannustehokkuus verrattuna BAU-skenaarioon

- **Sähkö-skenaariossa liikenteen kokonaiskustannukset kasvavat kumulatiivisesti 1,2 mrd. €, jos liikennesuorite ei kasva pienentyneiden km-kustannusten seurauksena, päästöt vähenevät kumulatiivisesti 11,5 Mt, jolloin päästövähennysten kustannustehokkuus on 102 €/t**
  - Jos suorite kasvaa, kustannukset kasvavat 4,7 mrd. ja kustannustehokkuus on 407 €/t
  - Jos sähköhenkilöautojen hankintahinnat alenevat Sähkö hinta-ale -skenaarion mukaisesti, kustannukset pienenevät 6,6 mrd. € ja kustannustehokkuus on -573 €/t
  - Jos sähköautoistumista vauhditetaan sähköautojen ALV:n poistolla ja polttomoottoriautojen auto- ja ajoneuvoveron korotuksilla, kustannustehokkuus on -132 €/t
  - Jos ajoneuvoveron korotusta ei tarvita, kustannustehokkuus on -693 €/t
- **Bio-skenaariossa kustannukset kasvavat 2,7 mrd. € ja päästöt vähenevät kumulatiivisesti 13,9 Mt, kustannustehokkuus on 197 €/t.**

https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/suomen-hiilineutraaliuspolku-arvio-hiilineutraaliuden-saavuttamisesta-ja-sen-keinoista/

Päästökauppa tulee, kannattaa tehdä kaikkensa välttääkseen nämä kustannusnousut!

https://publications.vtt.fi/pdf/technology/2025/T443.pdf

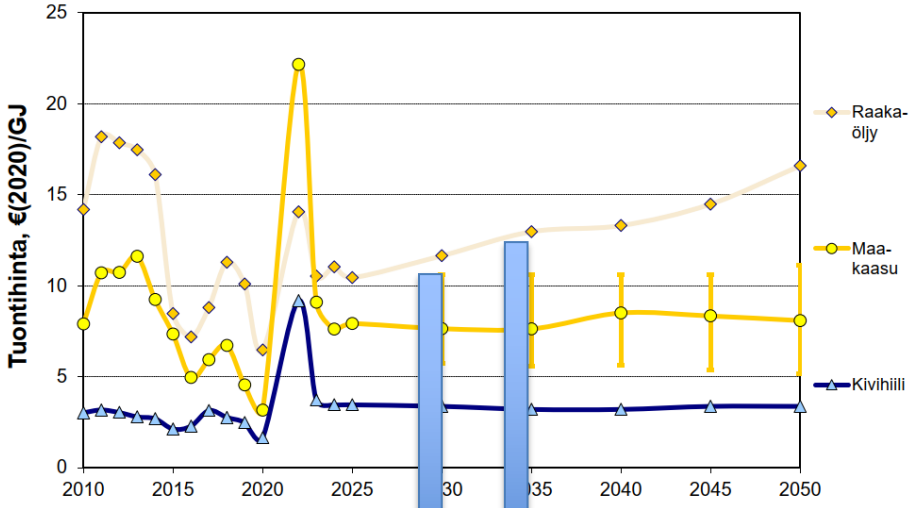

Kuva 11. *Fossiilisten tuontipolttoaineiden hintaoletukset EU:n komission suositusten mukaan (lähde: EC 202[illegible]. Maakaasun osalta mukana on arvioitu epävarmuusväli.*

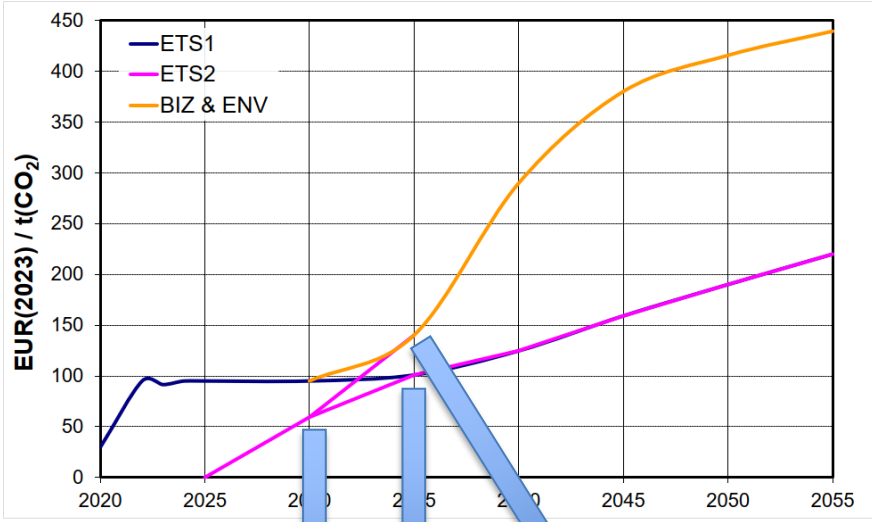

Kuva 12. *Päästöoikeuden hintakehitykset LTS-skenaarioissa (ETS1 & ETS2). Hintakehitys on FIN- ja PL-skenaariossa EU:n WEM-hintaurasuosituksen mukainen, ja BIZ- ja ENV-skenaariossa suunnilleen EU:n WAM hintaurasuosituksen mukainen (EC 20[illegible]).*

Pumppuhinta 1,9 / 2,1 €/l

Päästökauppalisä 0,15 / 0,3 €/l (tai 0,45? €/l)

\+ uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoite 0,3 / ?? €/l = 2,35 / 2,7? €/l (2030 / 2035)

Liike on lääke - Kestävällä liikenteellä eroon julkisen talouden ongelmista

Table 7
All external costs for all means of transportation differentiated by urban, suburban and rural area in €2020/pkm, adjusted from (European Commission et al., 2020; Gössling et al., 2019; Schmid et al., 2019; Litman and Doherty, 2022b).

	Car petrol	Car diesel	Car electric	Car petrol	Car diesel	Car electric	Car petrol	Car diesel	Car electric	Train diesel	Train electric	Tram	Subway	Bus diesel	Bus electric	Bike	E-Bike	Walk
	Small			Medium			Large											
Accidents																		
Urban	0.1584	0.1584	0.1584	0.1511	0.1511	0.1511	0.1457	0.1457	0.1457	0.0051	0.0051	0.0051	0.0051	0.0301	0.0301	–	–	
Suburban	0.1127	0.1127	0.1127	0.1090	0.1090	0.1090	0.1220	0.1220	0.1220	0.0051	0.0051	–	–	0.0158	0.0158	–	–	
Rural	0.0719	0.0719	0.0719	0.0673	0.0673	0.0673	0.0696	0.0696	0.0696	0.0051	0.0051	–	–	0.0015	0.0015	–	–	
Air Pollution																		
Urban	0.0014	0.0117	0.0008	0.0014	0.0112	0.0007	0.0013	0.0108	0.0007	0.0168	0.0001	0.0001	0.0001	0.0006	0.0003	–	–	
Suburban	0.0012	0.0086	0.0007	0.0011	0.0083	0.0007	0.0013	0.0093	0.0008	0.0168	0.0001	–	–	0.0011	0.0002	–	–	
Rural	0.0009	0.0058	0.0007	0.0009	0.0054	0.0006	0.0009	0.0056	0.0007	0.0168	0.0001	–	–	0.0015	0.0002	–	–	
Climate Change																		
Urban	0.0130	0.0081	–	0.0145	0.0151	–	0.0180	0.0169	–	0.0046	0.0000	0.0000	0.0000	0.0070	0.000	–	–	
Suburban	0.0124	0.0127	–	0.0141	0.0146	–	0.0203	0.0190	–	0.0046	0.0000	–	–	0.0057	–	–	–	
Rural	0.0113	0.0116	–	0.0125	0.0130	–	0.0159	0.0156	–	0.0046	0.0000	–	–	0.0044	–	–	–	
Congestion																		
Urban	0.4267	0.3460	0.4014	0.3170	0.2561	0.2752	0.4343	0.3007	0.3341	–	–	–	–	–	–	–	–	
Suburban	0.1996	0.1438	0.1791	0.1871	0.1394	0.1528	0.2099	0.1496	0.1604	–	–	–	–	–	–	–	–	
Rural	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	–	–	–	–	–	–	–	–	
Noise																		
Urban	0.0139	0.0139	0.0118	0.0132	0.0132	0.0112	0.0128	0.0128	0.0108	0.0534	0.0184	0.0184	0.0184	0.0074	0.0074	–	–	
Suburban	0.0075	0.0075	0.0001	0.0072	0.0072	0.0001	0.0081	0.0081	0.0001	0.0534	0.0184	–	–	0.0037	0.0037	–	–	
Rural	0.0017	0.0017	0.0000	0.0016	0.0016	0.0000	0.0016	0.0016	0.0000	0.0534	0.0184	–	–	0.0001	0.0001	–	–	
Well-to-Tank-Emissions																		
Urban	0.0049	0.0031	0.0113	0.0055	0.0035	0.0108	0.0068	0.0039	0.0104	0.0019	0.0041	0.0041	0.0041	0.0009	0.0067	–	0.0002	–
Suburban	0.0047	0.0029	0.0108	0.0053	0.0034	0.0105	0.0076	0.0044	0.0117	0.0019	0.0041	–	–	0.0010	0.0067	–	0.0002	–
Rural	0.0043	0.0027	0.0105	0.0047	0.0030	0.0099	0.0060	0.0036	0.0102	0.0019	0.0041	–	–	0.0010	0.0067	–	0.0002	–
Habitat Damage																		
Urban	0.0097	0.0097	0.0097	0.0092	0.0092	0.0092	0.0089	0.0089	0.0089	0.0088	0.0041	0.0030	0.0030	0.0011	0.0011	–	–	–
Suburban	0.0092	0.0092	0.0092	0.0089	0.0089	0.0089	0.0100	0.0100	0.0100	0.0088	0.0041	–	–	0.0011	0.0011	–	–	–
Rural	0.0090	0.0090	0.0090	0.0084	0.0084	0.0084	0.0087	0.0087	0.0087	0.0088	0.0041	–	–	0.0011	0.0011	–	–	–
Health Benefits																		
Urban	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	−0.6070	−0.6724	−1.3447
Suburban	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	−0.6070	−0.6724	−1.3447
Rural	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	−0.6070	−0.6724	−1.3447
Barrier Effects																		
Urban	0.0069	0.0069	0.0069	0.0066	0.0066	0.0066	0.0064	0.0064	0.0064	–	–	–	–	0.0007	0.0007	–	–	–
Suburban	0.0067	0.0067	0.0067	0.0064	0.0064	0.0064	0.0072	0.0072	0.0072	–	–	–	–	0.0006	0.0007	–	–	–
Rural	0.0065	0.0065	0.0065	0.0061	0.0061	0.0061	0.0063	0.0063	0.0063	–	–	–	–	0.0006	0.0006	–	–	–

http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-535-8

https://doi.org/10.1016/j.trd.2023.103878

Miksi kustannustehokkaimmat toimet eivät kelpaa?

Taulukko 3. Toimenpidekokonaisuuksien kustannukset ja hyödyt Suositus-skenaariossa.

Toimenpide-kokonaisuus	Kustannukset (mrd. €)	Selite	Hyödyt (mrd. €)	Selite	Päästövähenemä ja yksikkökustannus
Yhdyskuntarakenne, kävely, pyöräily ja joukkoliikenne (sekä mahdollisesti taloudelliset ohjauskeinot)	11,1	510 M€ vuodessa infrahankkeisiin, liikkumisen ohjaukseen, joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja bussien vaihtoehtoisiin käyttövoimiin	14,3	3,9 mrd. € kävelyn ja pyöräilyn terveyshyödyt ja henkilöautojen päästöjen terveyskustannusten vähenemä + 4,0 mrd. € uusien autojen hankintakustannusten säästö + 3,9 mrd. € henkilöautojen kiinteiden kustannusten väheneminen, n. 1000 €/auto/vuosi + 2,5 mrd. € energiankulutuksen vähenemä	18,6 Mt, -172 €/t

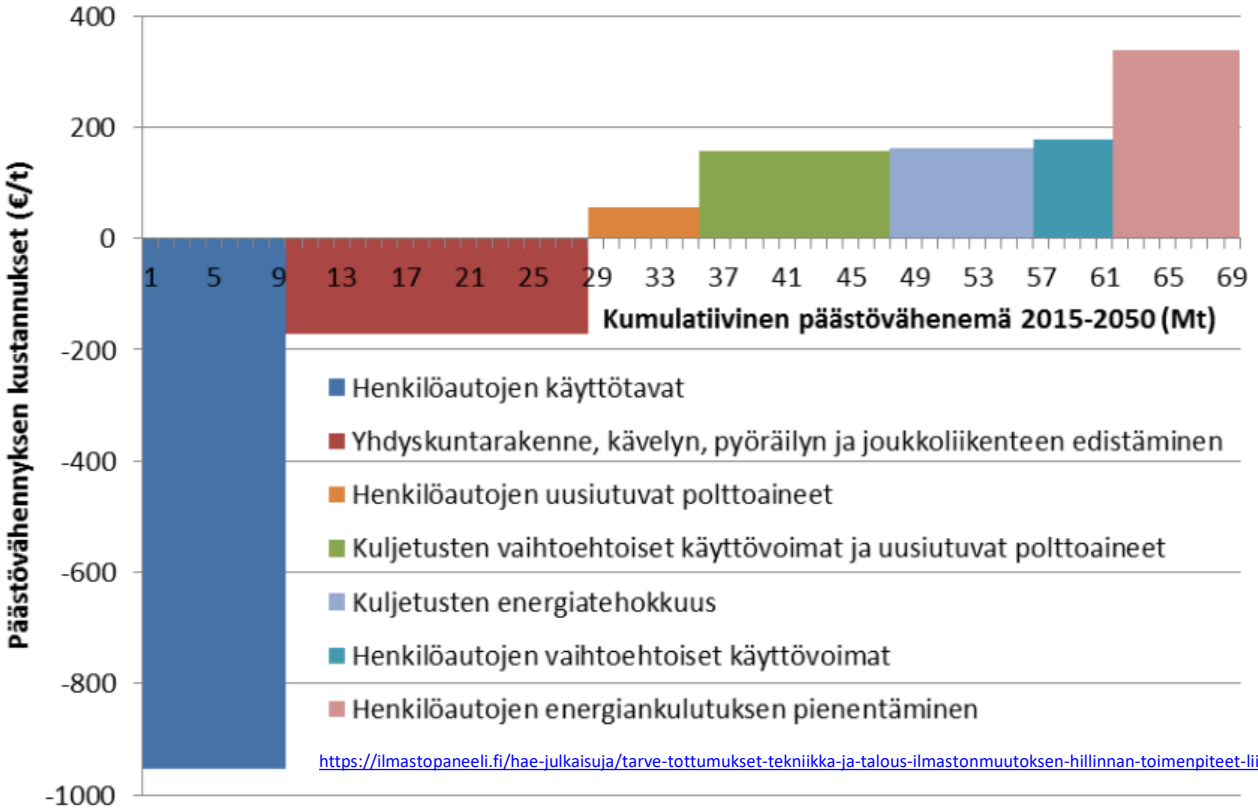

https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/tarve-tottumukset-tekniikka-ja-talous-ilmastonmuutoksen-hillinnan-toimenpiteet-liikenteessa/

Lisätietoja:

Heikki Liimatainen

Professori, TkT

Liikenteen tutkimuskeskus Verne

Tampereen yliopisto

Puh. +358408490320

heikki.liimatainen@tuni.fi

https://research.tuni.fi/verne/

https://ilmastopaneeli.fi/ilmastopaneelin-raportti-jakeluvelvoitteen-kasvattaminen-ja-sahkoistymisen-vauhdittaminen-puolittavat-liikenteen-paastot/